

adunările țărănești, numai lupta armată pentru putere, pentru un guvern muncitoresc-țărănesc duce la salvarea de la o moarte sigură prin înfometare, și deschide un viitor luminos »¹⁹.

În lumina celor spuse mai sus reiese limpede de ce în deceniul al patrulea problema țărănească ocupa un loc central în literatura polonă. În acest timp au creat opere remarcabile L. Kruczkowski, W. Wasilewska și Wł. Kowalski. « Aceste opere — remarcă un critic contemporan — nu numai că prezintă satul în adevărata sa lumină, dar constituie un mijloc de educare a țăranilor, arătând adevăratele cauze ale înrobirii și sărăcirii lor, învățându-i, înșirînd, că numai revoluția poate aduce atât eliberarea socială și politică, cât și îmbunătățirea condițiilor economice ale țăranimii fără pămînt sau cu pămînt puțin »²⁰.

În 1932 iese de sub tipar cartea lui L. Kruczkowski « Kordian și țăranul ». Acest roman reprezintă un fel de sinteză a căutărilor ideologice și artistice ale autorului în jurul anului 1930. În evoluția scriitorului s-au produs între timp schimbări esențiale care l-au dus, în ceea ce privește concepțiile despre viață și artă, pe de o parte, la justa înțelegere a rolului hotărîtor al poporului în istoria dezvoltării societății, iar pe de altă parte, la orientarea creației sale pe un drum realist.

Folosind genul romanului istoric, care descria viața țăranimii poloneze în ajunul insurecției din 1830—1831, scriitorul caută să demonstreze că problema țărănească poate fi rezolvată numai pe calea transformărilor sociale și politice ale orînduirii sociale existente, nu pe calea unor reforme « pașnice ». Atenția principală a scriitorului este îndreptată spre soarta poporului. Contradițiile antagoniste existente în relațiile dintre țăărime și șleahță reprezintă în roman impulsul principal în dezvoltarea conflictului.

Kordian, care reprezintă șleahța poloneză, este opus țăărimeii poloneze. Conflictul dintre Kordian și țăaran trebuie privit ca un conflict între două forțe ale societății poloneze din prima jumătate a secolului al XIX-lea, forțe ce aveau interese și tendințe politice deosebite. Acest conflict s-a ascuțit mai ales în perioada răscoalei, cînd șleahța, urmărind scopurile sale egoiste, a trecut de partea țarismului.

Considerînd masele muncitoare ca o forță capabilă de creștere și de dezvoltare, ca o forță a viitorului, scriitorul afirma totodată concepțiile sale materialiste despre forțele motrice în dezvoltarea istoriei. Metodologic, noua rezolvare a problemei poporului, situarea soartei poporului pe primul plan încălcau canoanele romanului burghez, care punea în centrul atenției soarta eroului. Susținînd rolul poporului în istoria dezvoltării societății, Kruczkowski nu mergea pe calea negării rolului eroului. În roman, problema poporului este strîns legată de problema eroului, a cărui importanță în dezvoltarea istoriei societății era determinată de lupta maselor muncitoare pentru dreptate și libertate. Această problemă este rezolvată prin confruntarea activității a două personaje din roman, Mikolaj Derkacz și Kazimierz Deczyński.

Mikolaj Derkacz, fierar într-un sat, este reprezentantul păturii țărănești progresiste cu tendințe radicale. Kruczkowski își prezintă eroul cu toate trăsăturile sale contradictorii, subliniind rădăcinile istorice ale concepției acestuia despre lume.

¹⁹ H. Raort, *Walka K.P.P. z faszyzmem*. Myśl współczesna. 1951, nr. 11—12, p. 179.

²⁰ P. Ziarnik: Wł. Kowalski, « W Grzmiącej ». Sprawy chłopskie, Nr. 12, 1950, p. 185.